

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ДОНБАСУ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДОНЕЧЧИНИ

1

ТОМ

А•Б•В

ДОНЕЦЬК•ВИДАВНИЦТВО•ПРОМІНЬ•2013

УДК 94(477.62)(031)
ББК 63.3(4УКР)я20
Е64

Е64 ЕНЦИКЛОПЕДІЯ ДОНЕЧЧИНИ. / Під редакцією д.і.н., проф. П.В. Доброва. –
Донецьк: ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «ПРОМІНЬ», 2013. –
440 с., іл. кольорові, ч/б.

ISBN 978-966-2008-01-2

В «Енциклопедії Донеччини» в довідково-інформативній формі подані славетні сторінки історії Донеччини.

У виданні зосереджено відомості про людей, які зробили помітний внесок у розвиток регіону на різних етапах його становлення: підприємців, діячів культури, освіти. Інформується про видатних осіб, які жили в різні часи та живуть зараз, ушляхляючи Донеччину своєю працею та звершеннями. Вміщено біографії державних, політичних, громадських, релігійних діячів, полководців, героїв війн, космонавтів, письменників і художників, скульпторів і композиторів, артистів і мандрівників, вчених і конструкторів.

Окремі статті присвячені історичним подіям, які стали віхами в розвитку України та нашого регіону. Мається інформація про населені пункти Донеччини, промислові та інші підприємства краю, окремі виробничі об'єднання, різного роду організації та установи, особливості їхнього розвитку на різних історичних етапах. Увага надається географічним і топонімічним термінам, місцевим назвам окремих поселень та відповідним історичним змінам, що відбулися в цих назвах.

Енциклопедія насичена багатим ілюстративним матеріалом.

Видання адресоване широкому колу читачів, буде корисним вчителям загальноосвітніх шкіл, викладачам вищих навчальних закладів, школярам, студентам, краєзнавцям та всім, хто цікавиться історією рідного краю.

УДК 94(477.62)(031)
ББК 63.3(4УКР)я20

*Автор проекту «Енциклопедія Донеччини» і керівник авторського колективу –
Петро Васильович ДОБРОВ,
декан історичного факультету, завідувач кафедри історії України
Донецького національного університету,
доктор історичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України*

Редакційна колегія:

<i>голова колегії</i>	– ДОБРОВ П.В.
<i>заступники голови колегії</i>	– ГРИДІНА І.М., СТЯЖКІНА О.В.
<i>відповідальний секретар</i>	– НІКОЛЬСЬКИЙ В.М.
<i>члени колегії</i>	– АНДРОСОВА С.Л., ГРИДІН А.М., ДМИТРІЄВА Н.Х., ДОБРОВ Е.В., КУЗІНА К.В., ЛЮДОРОВСЬКА Т.Ю., ПИЛИПЕНКО Д.В.

ISBN 978-966-2008-01-2

© Автор-упорядник Добров П.В., 2013
© ТОВ «Видавничо-поліграфічне підприємство «ПРОМІНЬ», 2013

БРАНДЕНБУРГ

образив в одному з насів. Бражнін є також автором оповідання «Мертвий го-зонт», до написання якого ічетний був почесний гродянин Мариуполя, генерал-йор авіації Дмитро Костян-нович Мачнев.

Лит.: Яруцкий Л. Шла война одная : [Мариуполь и мариупольцы военных лет в худож. лит. ажнин И. «Южная тетрадь»] // иазовский рабочий. – 1985. – икола.

Авт. гр.

БРАЙЛЯН Филип Васильо-ч – почесний громадянин Єнакієвого, генерал-майор, зволитель Єнакієвого від мецько-фашистських загар-иків, командир 34-ї Єна-ієвської Червонопрапорної дена Кутузова II ступ. стрі-цької див. Службу в Ра-ньській армії розпочав у 20 р. Закінчив Харківську колу червоних старшин. З рших днів Великої Вітчиз-ної війни П.В. Брайлян бив-з ворогом, командуючи лком. З вересня 1941 р. ко-ндував 349-ю дивізією на вденному фронті. Команду-в 34-ю дивізією, яка відзна-лася при визволенні Донба-. Нагороджений орденом єнина, Червоного Прапора, тузова II ступ., 4 орденами єрвної Зірки та багатьма адалями.

Лит.: Брайлян Филип Васи-евич – освободитель г. Енакие-в. – [Електронний ресурс]. – Ре-ім доступу: http://enakiyets.com/publ/enakievo_kak_na_ladoniteli_enakievo/brajljan_filipp_silevich_pochetnyj_grazhdanin_nakievo/5-1-0-212

Авт. гр.

БРАЙНІН Йосип Юхимо-ч (1894–1974) – викладач щ. шк., канд. тех. наук (1935), юф. (1938), Засл. чл. Все-юзного науково-інженер-ного т-ва металургів (1949). Н. 07.1894 р. в м. Вітебську Ві-ієвської губернії Білорусії. У 1921 р. вступив до Ленін-адського гірничого ін-ту

на гірничозаводський ф-тет, який закінчив у 1926 р. (спец. «Металургія чорних металів»). Нач. відділу досліджень центральної заводської лабо-раторії Сталінського металур-гійного з-ду (1926–1936) і за сумісництвом – зав. каф. ме-талознавства Донецького ме-талургійного ін-ту. У 1941–1942 рр. працював нач. відділу досліджень централь-ної заводської лабораторії з-ду № 78 у м. Челябінську. З 1944 р. працював у Донець-кому індустріальному ін-ті: зав. каф. металознавства і тер-мічної обробки (до 1966), проф.-консультант (1966–1972).

Основні напрями наукових досліджень: вивчення приро-ди флокенів і впливу різних факторів на їх утворення; вив-чення будови, дефектів і вла-стивостей готового прокату в умовах плавки, розливу і про-катки; вивчення фізико-меха-нічних і технологічних вла-стивостей сталі у зв'язку з її термічною обробкою; вивче-ння якості і структури чавуну, стійкості чавунних вилив-ниць і валків, термічна об-робка чавуну. Розробив теорію виникнення флокенів у сталі, широко визнану вчени-ми-металургами. Автор по-над 160 наукових робіт, у т.ч. 5 авторських свідоцтв. Зас-новник кафедри металознав-ства і термічної обробки ме-талів. Нагороджений 2 орде-нами Трудового Червоного Прапора, медаллю «За до-блесну працю у Великій Вітчизняній війні».

Лит.: Зборщик М.П., Овча-ренко Т.І. Відомі вчені технічної освіти і науки Донецького націо-нального технічного універси-тету (1921–2001). – Донецьк, 2002. – С. 53–55.

Авт. гр.

БРАНДАО ЕВАВЕРСОН ЛЕМОС ДА СІЛВА (н. 1980) – футболіст, нападник збірної Бразилії. Чемпіон

України у складі донецького клубу «Шахтар» (2005, 2006, 2008). Двічі Брандао ставав володарем Кубка України (2004, 2008), а також Супер-кубка України (2005, 2008). У складі «Шахтаря» забив у 220 матчах 91 гол.

У січні 2009 р. перейшов до французького клубу «Олімпік». У березні 2011 р. був арендований бразильсь-ким клубом «Крузейро», а згодом – «Греміо». У серпні 2012 р. підписав контракт з французьким клубом «Сент-Етьєн».

Авт. гр.

БРАНДЕНБУРГ Микола Юхимович (8.8.1839 – 31.8.1903) – військовий істо-рик, археолог, видатний му-зеєзнавець, дійсний чл. Імпе-раторського Руського архео-логічного товариства (1878), генерал-лейтенант (1896). За-кінчив 5-у петербурзьку за-гальноосвітню гімназію, за рік пройшов семирічний курс навчання у Костянтинівсько-му кадетському корпусі (1857–58). Був вільним слуха-чем ф-ту східних мов Петер-бурзького ун-ту (1860–1870). У 1872–1903 рр. – нач. Арти-лерійського історичного му-зею. Військову службу прохо-див у лб.-гв. Кексгольмсь-кому гренадерському Імпера-тора Австрійського полку, 21-й артилерійській бригаді, 2-й лейб.-гв. артилерійській бригаді, Головному артиле-рійському управлінні. Учас-ник російсько-турецької вій-ни 1877–1878 рр.

Нагороди: ордени св. Станіслава I–III ступенів, св. Володимира IV, III (з мечами) і II ст., св. Анни I ст., прусь-кий орден Червоного Орла III ст., австрійський коман-дорський хрест ордена Фран-ца Йосипа, румунський залі-зний хрест на пам'ять пере-ходу російських військ через Дунай, сербський орден Та-кова II ст., бухарський золо-тий орден Висхідної зірки I ст., медаль «На пам'ять

П.В. Брайлян

Й.Ю. Брайнін

Брандао Еваверсон Лемос да Сілва

М.Ю. Бранденбург

БРАТАНОВ

О.О. Братанов

війни 1877–1878 рр.», знак відмінності за бездоганну службу «40 років». У 1878–1902 рр. провадив археологічні розкопки у Петербурзькій, Новгородській, Ризькій, Варшавській, Кам'янець-Подільській, Могилевській, Смоленській, Чернігівській, Київській, Полтавській, Харківській, Катеринославській, Таврійській, Херсонській, Саратовській, Сибірській губ., Обл. Війська Донського та Кубанській області. Автор 29 праць з історико-археологічної тематики. У 1888–1889 рр. Б. здійснював розкопки пам'яток у Катеринославській губернії. У Маріупольському повіті досліджено 9 курганів поблизу Маріуполя, Старого Криму, Малої Янісолі, Сартани, між Покровським і Темрюком (суч. Бойове), в яких відкрито щонайменш 34 поховання ямної, катакомбної, бабинської, зрубної культур доби бронзи, а також комплекси залізного віку. У Сло-в'яносербському повіті розкопано два кургани неподалік с. Комишувихи. У 1891 р. Б.

розкопав курган поблизу х. Бревина в околицях Сло-в'янська Харківської губ., що містив 8 поховань катакомбної, зрубної та сарматської культур. У 1899 р. дослідник розкопав курган поблизу с. Оріхового Обл. Війська Донського (суч. Луганська обл.), що містив 6 поховань бабинської та зрубної культур. Матеріали розкопок Б. на Донеччині й Луганщині зберігаються у фондах Державного Ермітажу (С.-Петербур).

Р.О. Литвиненко

БРАТАНОВ Олександр Олександрович – лікар, Засл. лікар України (1996). Н. 23.11.1951 р. в м. Маріуполі Донецької обл. Закінчив Донецький держ. медичний ін-т ім. М. Горького (1974). Обіймав посаду заст. голови Донецької облдержадміністрації з питань гуманітарної та соціальної сфери (2005–2007). Чл. правління Асоціації лікарів України, віце-президент Обл. мед. асоціації, експерт головної акредитаційної комісії Міністерства охорони здоров'я України. Головний лікар приватної клініки.

Лит.: Кто есть кто в Донецке. 2009. – Биографич. справочник. – Донецк: ООО «Фирма «Интерхоббизекспо», 2010.

О.В. Кранівін

БРАТСЬКА МОГИЛА у м. Харцизьку – поховання воїнів, які загинули під час Великої Вітчизняної війни, звільняючи м. Харцизьк. У вересні 1943 р. частини 54-ї гвардійської стрілецької дивізії генерал-майора М.М. Данилова й 301-ї стрілецької дивізії полковника В.С. Антонова звільнили Троїцько-Харцизьк від німецьких загарбників. Під час боїв загинув 31 солдат і 4 партизани. Вони поховані в братській могилі на тер. с-ща Троїцько-Харцизька. У 1956 р. на братській могилі встановлений пам'ятник.

Дж.: фонди краєзнавчо м. Харцизька; Історія України РСР. обл., 1968.

В.Д

БРАТСЬКА М. БОРЦЯМ ЗА РАДУ ВЛАДУ в м. Донецьк. М'ятник історії місцевості в Будьонівському Донецька. Зведений у Присвячений радянським, загиблим під час дянської війни. Виконаний залізобетону та цегли

БРАТСЬКА МОГИЛА шурфі шахти №4/м. Донецьку – найбратська могила в м. Донецьку меморіал загиблим в ниньському р-ні м. До 26 жовтня 1941 р. окупанти захопили шахту. Шахта №4-4 біля с. Калинівці, затоплена у 1920 р. ному Білому кар'єрі відкрито гетто для євреїв на цьому місці цирку «Космос». 1 травня 1942 р. війська вчинили розпешканцями євреїв то у Білому кар'єрі: 5 років, жінок та дітей у шурф шахти №4 січня 1942 р. було вибито 2 тис. євреїв. Загалом поховано більше 100 чол. Стовбур глибини був заповнений тединою, кому вдається братися живим з цієї шахти був О.Д. Положенець початку війни прагнучи рятувальній. У вересні 1943 р. євреїв відступаючи, підірвали надшахтні споруди.

Лит.: Донецьк. Історія. Факти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: infodon.org.ua/stalino/

П

БРАТСЬКА М. ВОЇНІВ ПІВДЕ ФРОНТУ в м. До

Меморіал «Братська могила» в м. Харцизьку

